

ԵՐԷՑ ԳՐԶԵՂԲՈՐ ԽՐ. ՊԱՅԾԱԼԻ ԵՒՇԱՏԱԿԻՆ

Գրողներ կան, որոնց գործը մամուլային թաւալման հետ կ'աղտօի, կը կոր-
սընցնէ փայլ ու ջերմութիւն. ու կը պառկի անկենդան՝ գրագարանի մը փոշեպատ
անկիւնին մէջ: Ուրիշներ ալ կան, որոնք նոյն այդ հալածոյթին դէմ ոչ միայն կը
գիմանան, այլեւ կը թիրեղանան ու կը զգենան իրենց իսկական գիմագիծն ու ար-
ժէքը: Վ. Մազեան անտարակոյս որ մէկն է սակաւթիւ այս վերջիններէն:

Գրադէտներ ալ կան, բախտաւոր առողի տակ ծնած, որոնք իրենց համբաւին
մեծագոյն ժողովը կը պարտին իրենց տաղանդէն դուրս արտաքին ուղղակներու: Տա-
րակոյտն վեր է թէ տարբեր — արժէքի հարց չէ որ կը յարուցանենք — պիտի ըլ-
լոր նկարագրէր Գ. Դուրեանի, Մ. Պէշիկթաշլեանի, Վ. Տէրեանի և, որոշ չափով,
Մեծարենցի քերթողութեան, եթէ անոնք չունենային ու չերգէին իրենց անձնակամ
(Ֆիգիբական) ցաւը: Նմանապէս նկարագրէր Սիամանթոյի, Վարուժանի և, կարեւոր
մասամբ, Թէգեանի քերթողութիւնը, եթէ անոնք ծնած ըլլային ապառ ու պայծառ
երկինքներու տակ, ծոցին մէջը տիրակալ ու ինքնարաւ ժողովուրդի մը, զուրկ ի-
րենց ազգային վիշտը ապրելու ու երգելու զմիջակ պատահութեան: Ուրիշ հարց ան-
չուշա վիշտը արուեստի փլանին բարձրացնելու հարկուած տաղանդը, զոր անտեսել
ներելի ու արգարացի չէ երբեք: Չեմ խղճահարիք Մազեանն ալ դասելու բարձրա-
ւոր գրողներու կարաւանին: Իր պայտօնը, բարձր որքան բարդ ու պատռոխանա-
տու, զինք տարաւ հայ սփիւռքի չորս ծագերուն, ամէն ուր որ իրենց տունիկ առա-
նելութիւններէն մերկանալու վախովը սրտփուռ ճշտաւ բեկորները գոյութիւն ու-
նէին: Անձայրած իր այդ անբաւարարներէն հուռքած այդ ծաղիկներէն պատրաստեց
ան իւրայատուկ ու թղնուսազգի իր մեղրը, զոր հասցեաց իր հատորներու էջերէն:

Շատ յատերու նման ան ալ նախընտրած է քերթողութեան գունէն մոնել մեր
գրականութեան այդիւն ներս: Առաջին հանդիպումս իր հետ եղաւ հայ մշակոյթին
համեստ իր պառը բերելու առաջագործութեամբ գոյաւորուած Միւսթեան մը սրահէն
ներս: Նոր էր լոյս տեսած իր անդրանիկ (ու անկի քերթողական) երկը, որուն առ-
ւիթով գրականական մը ռաբորագրած էի Պէշտոյի թերթերէն մէկուն մէջ, կոչելով
զինք քցադ անծանօթ, նորեկուկ գրող: Ձէի հետէր հայ մամուլին ու չէի գիտեր
թէ իր քայլերը ամբողջացած էր արդէն մեր գրական ամուսին մէջ: Ահա զինք կը
կարգաւ միայն, յարեց, ներողամիտ լայնորէն դէմքին, եղբ թելագրեմ որ հետեւիս
նուա պարբերական մեր մամուլին: Այդ օրէն տողին հայ գրքին հետ ու չափ ես
կապուեցայ հայ թերթին: (Ահա թէ ինչու մեն է իմ ցաւը հայ գրական թերթերու
տեղունումին ի տես — յաճախ անխուսափելիօրէն անոնց խափանումին յանդող):

Հոգեորական ասպարէզին նուիրուած Ձէթուեցի հօր մը ու առաքինադարձ
մօր մը մէկ հատիկ գաւազն էր ան, աշխարհ եկած մեր լաւագոյն ուժերը անողոր-
մաբար հնձող կարմիր փոթորիկէն տասնամեակ մը վերջ: Գիտէի թէ ուսման ծարաւը
զինք տարած էր Եւրոպայի խուլ ու խոնաւ ծայրամասերէն մէկը մինչեւ: Գիտէի
նաեւ թէ տոկսն չէր իր առողջութիւնը, թէ մահը շատոնց ժողոված էր իրեն, զգես-
նելու զինքը այն տխրով՝ որ իրենց գարունքին մէջ գերեզմանի փոսին յանձնեց
քնտրելագոյն մեր համբաւներէն մէկ քանին: Բայց ան ուզած էր ապրիլ: Ու կազմել
նաեւ ընտանեկան բոյն: Կիսովին միայն կրցաւ նստանել իր երազը: Ունեցաւ կեանքի
իր ընկերը: Բայց իր յարկին զլացուեցաւ մանկան մը զիլ թոթովանքը, որ դէպի
մայրամուտ թեքող իր պարտաւոր արեւին արամութիւնը բարեխառնէր ջերմագին
համորոյրովը արշալոյսին ծոցը պատռող ռսկի արեւագունդին: Որքան ցոնցառ է սա-
կայն թիւ իրենց երազը նստանելու հոգը գերեզման իջած մարդերուն:

Օտար հողը թեթեւ թող նստի խոնջ ու մաքուր սրտիդ, սիրելի Վահրամ:

Գ. ՃԱՐՏԱՐ